

EFFEKTRAPPORT

Bäckby

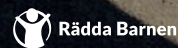
2020–2023

*Det krävs ett lyhört system
för att klangen av goda relationer
ska ge eko över generationer*

VÄSTERÅS STAD

mimer

Rapporten i korthet:

Västerås Stad, det kommunala bostadsbolaget Mimer, IKEA och Rädda Barnen driver tillsammans ett omfattande partnerskap med målet att skapa positiv förändring av ungas levnadssituation i stadsdelen Bäckby, en socioekonomiskt svag stadsdel i Västerås.

Partnerskapet utgår från Collective Impact-modellen, ursprungligen utvecklad av Stanford University och vidareutvecklad av Handelshögskolan i Stockholm. Modellen tar utgångspunkt i målgruppens behov och gemensamma uppsatta mål.

Våra mål

De fyra gemensamma målen för partnerskapet i Bäckby inkluderar:

- Att fler unga känner sig delaktiga i samhället och deltar på lika villkor.
- Att fler får tillgång till hållbar försörjning eller studier.
- Att insatser som genomförs i socioekonomiskt utsatta områden ger effekt.
- Att insatserna blir kostnadseffektiva och att de boende gör sina röster hörda och själva påverkar sina liv.

Resultat

Under åren 2020–2023 har följande uppnåtts:

- Högre engagemang och ökad känsla av delaktighet hos de boende.
- När behov identifierades kunde aktörer från alla sektorer (näringsliv, myndigheter och bostadsbolag) stötta med rätt resurser för bättre effekt.
- Utfallet blev att ungdomar och vuxna upplevde ett nytt sammanhang, som påverkade självförtroendet och känslan av egenmakt positivt.
- Det psykiska måendet hos individerna förbättrades.
- Unga blev mer motiverade att klara skolan.
- Vuxna byggde nya, större nätverk för att bland annat komma närmare arbetsmarknaden och en egen försörjning.

Genom partnerskapet i Bäckby strävar vi efter att inte bara ge unga möjlighet till en bättre framtid, utan också att skapa en mer inkluderande och hållbar samhällsutveckling.

Partners bakom Bäckby-samarbetet

Bäckby: Redo för långsiktig satsning

Bäckby är jämfört med andra stadsdelar i Västerås - en socioekonomiskt svag stadsdel som hade näst snabbast befolkningsökning i Västerås under 2022¹. Stadsdelen listas av polisens som ett utsatt område och bedöms kräva långsiktiga satsningar².

Västerås stad gör kontinuerliga beräkningar och analyser av Bäckby³ i syfte att beskriva de behov och kostnader som det socioekonomiska utanförskapet medför.

Beräkningarna görs enligt den så kallade SEK-modellen⁴ där man utgår från tre (3) välfärdsområden;

1. Sysselsättning och försörjning
2. Hälsa
3. UVAS (unga som varken arbetar eller studerar)

Resultatet visar att Bäckbys utanförskapskostnader är 110 procent⁵ högre än genomsnittet för staden. Staden som helhet (samt att data kan brytas ut för olika stadsdelar) följs även upp genom de femtiotvå indikatorer som ingår i handlingsplan för social hållbarhet⁶.

Behovsdriven samverkan

2019 inledde det kommunala bostadsbolaget Mimer, IKEA, Rädda Barnen och efterhand fler aktörer, en satsning med sikte på långsiktig samhällsförändring. Det första steget i processen var en omfattande behovskartläggning, vars resultat lade grunden för det fortsatta arbetet som startade 2020:

- Känsla av otrygghet i området / idéer på insatser som ska stärka tryggheten
- Rasism och diskriminering
- Avsaknad av sysselsättning och tillgång till hållbar försörjning
- Avsaknad av mötesplatser och tillgång till lokaler
- Projektrötthet och kortvariga insatser

1 Statistikblad - Västerås (n.d.)

2 Nyheter, S. (2023)

3 Kihl, A.-C. (2019)

4 Västerås stad (2023)

5 Västerås stad (2021)

6 Västerås stad (2018a)

Bäckby i siffror 2022:

Befolkning:

9 318 personer

Prognos 2032: 9 810 personer

Antal hushåll:

3 940 st

Hushåll med barn 0–24 år:

1 305 st (33,1%)

Befolkningsökning:

+ 235 personer (+ 2,61 %)

(näst störst ökning i Västerås)

Kostnader för utanförskap:

110 % mer än genomsnittet för

Västerås stadsdelar*

Andel av befolkningen med låg ekonomisk standard:

28,71%

Andel hushåll som någon gång hade försörjningsstöd under 2021:

7,21%

Arbetslöshet:

2022: 14,6%

2023: 13,5%

UVAS (16 och 29 år):

2021: 12,3%

Källa: Alla siffror är hämtade från Västerås statistikdatabas - vasteras.se (2024-02-12)

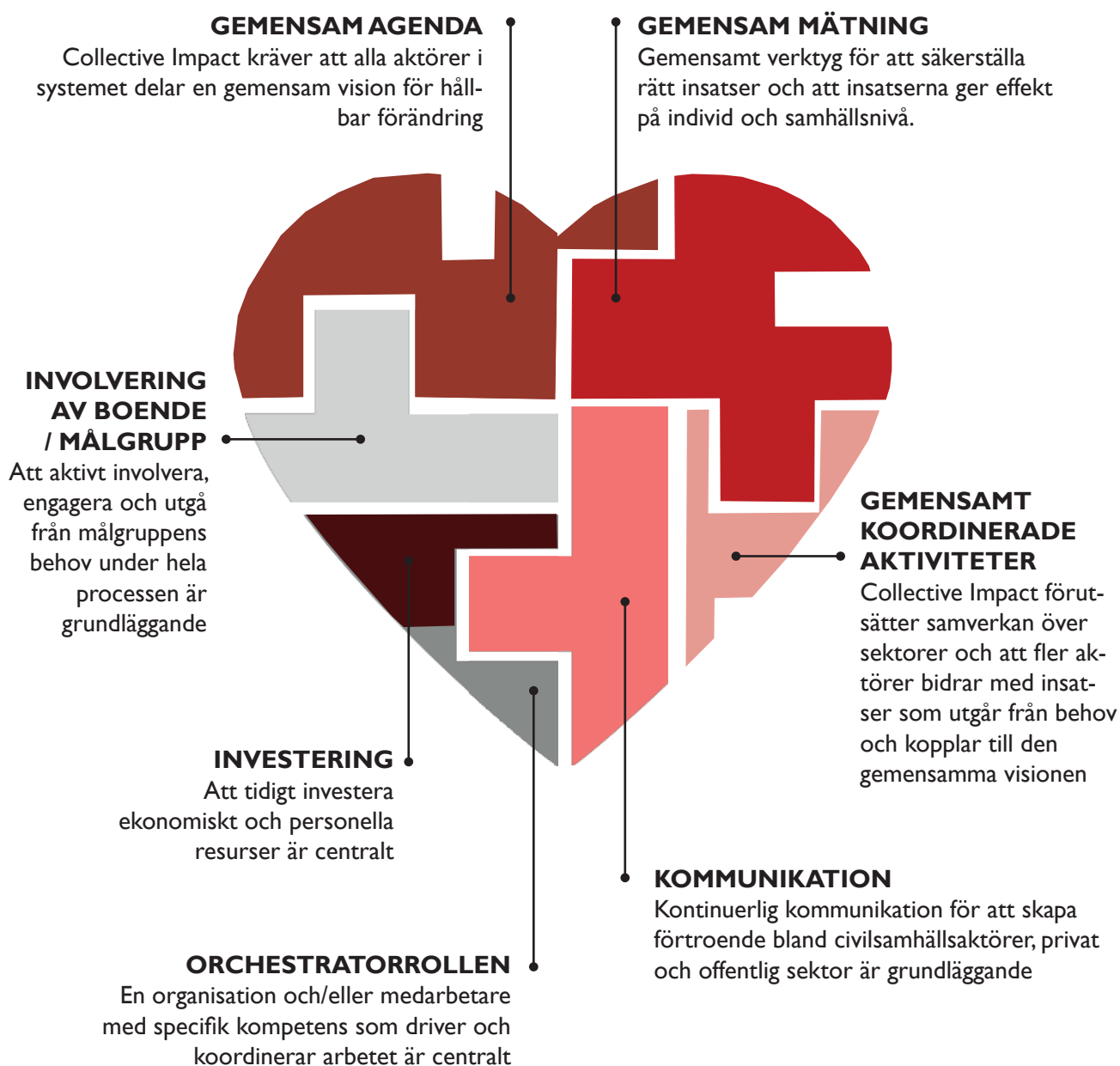
* SEK-modell

Collective Impact:

Vår modell för hållbar samhällsförändring

Collective Impact är en modell som ursprungligen utvecklades på Stanford University. Baserat på Rädda Barnens praktiska erfarenhet och forskning på Handelshögskolan i Stockholm har vi utvecklat modellen vidare i arbetsgruppen. Modellen erbjuder ett strukturerat arbetssätt för att lösa komplexa utmaningar.

De aktörer som hittills anslutit som partners till projektet i Bäckby är IKEA, Bostads AB Mimer, Västerås Stad, Mamma United och Rädda Barnen - ambitionen är att kroka arm med fler företag och organisationer för ännu större genomslag och förändring.

Principer för samverkan enligt modellen:

- Lokal förankring - vi utgår ifrån och involverar målgruppen
- Gemensam vision och mål
- Synergiskapande aktiviteter för att möta individens behov
- Effektmätning - gemensamt verktyg för att säkerställa rätt insatser
- Vi har samma värderingsgrund - process leder tillsammans
- Kommunikation/lärande - för ständig förbättring
- Gemensam investering

Våra mål:

Med utgångspunkt i 2019 års kartläggning, fastställdes fyra centrala mål för partnerskapet i Bäckby:

- Att fler unga känner sig delaktiga i samhället och kan delta i samhället på lika villkor
- Att fler får tillgång till hållbar försörjning eller studier
- Att insatser som genomförs i socioekonomiskt utsatta områden ger effekt
- Att insatserna blir kostnadseffektiva och att de boende gör sina röster hörda och själva påverkar sina liv.

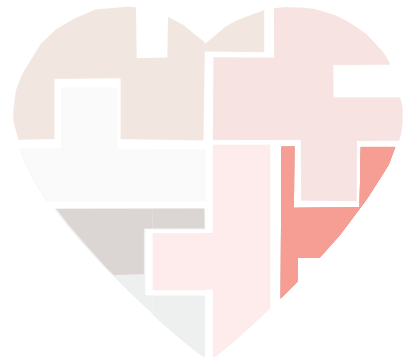
Arbetsstruktur:

För att leda och samordna arbetet mot dessa mål, inrättades en styrgrupp och en arbetsgrupp. Dessa grupper inkluderade representanter från alla de initierande organisationerna och hade till uppgift att driva partnerskapet, hantera utmaningar, samt säkerställa måluppfyllelse och diskutera långsiktiga finansieringsstrategier.

Denna organisering var avgörande för att säkerställa att insatserna var riktade och effektiva, med ett starkt fokus på att engagera och ge makt till de boende i Bäckby att påverka sin egen situation.

Kärnverksamheter som driver förändring:

Sammanlagt har över 1 000 invånare i Bäckby varit engagerade i partnerskapets aktiviteter. I samarbetets kärna finns det verksamheter för och av unga där vi utgått från deras behov för att möjliggöra förändring. Totalt har 200 personer från målgruppen deltagit i kärnverksamheterna som i sin tur har utvecklat nya verksamheter.

Tjejforum

Tjejforum är en mötesplats för unga på Bäckby, där man träffas varje vecka i syfte att skapa forum för förändring. En plats där unga får växa som individer, på sina egna villkor för att bidra till att öka ungas egenmakt.

Metoden bygger på medskapande - deltagarna är de främsta aktörerna och bestämmer teman, aktiviteter och vilka utomstående som ska bjudas in. Det ökar ungas egenmakt och ger dem det självförtroende som krävs för att känna att de kan göra skillnad. Ledaren har därför en viktig roll som möjliggörare.

Fritidsgården Unga ledare

Fritidsgården ska upplevas som en attraktiv mötesplats som i hög grad svarar mot alla barn och ungdomars behov och intressen. Verksamheten ska bjuda in till en trygg, positiv och inspirerande miljö där barn och unga erbjuds en meningsfull, aktiv och stimulerande fritid som samtidigt stärker barns och ungdomars identitet, det vill säga självkänsla, självrespekt och självaktning - som skapar framtidstro.

Mamma United

Initiativet syftar till att få deltagare att må bättre, känna sig hemma i samhället och att känna sig som en del av ett större sammanhang där allt är möjligt. Genom att stärka kvinnors hälsa och egenmakt öka mammornas möjlighet att påverka sitt eget och sina barns liv.

Arbetet inom Mamma United hjälper mammor att skapa en känsla av meningsfullhet genom att ge deltagarna rätt verktyg att påverka sin livssituation. Detta görs genom utbildning och motivationshöjande samtal som ökar både kunskapsnivå och självkänsla.

Ungas vägar

Detta program syftar till att öppna vägar till arbete och studier för unga som står långt ifrån arbetsmarknaden genom att erbjuda stöd, vägledning och utbildningsmöjligheter.

Mina Svar: Dialogverktyg för effektmätning

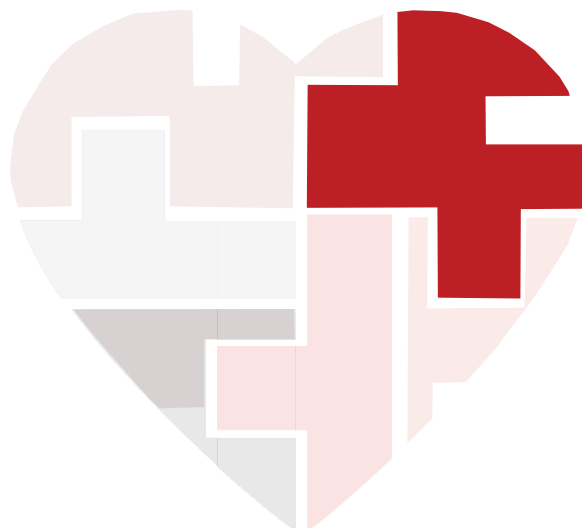
Mina Svar är vårt verktyg för att mäta utfall. Genom Mina Svar fångar vi upp barns och ungdomars upplevelser av sin livssituation. Det gör att vi kan se om våra insatser bidrar till våra långsiktiga mål.

Verktyget låter oss anpassa och effektivisera arbetsinsatser baserat på data (www.minasvar.app). Ramverket för frågorna är utvecklat och validerat av forskare på Uppsala universitet tillsammans med Rädda Barnen och unga deltagare i programmen. Det kan användas av barn från 13 år uppåt.

Verktyget mäter förflyttningar i fem fokusområden som identifierats av målgruppen:

1. Arbete och hållbar försörjning
2. Boende och levnadsmiljö
3. Demokrati och inflytande
4. Hälsa
5. Utbildning

Varje fokusområde har ett antal indikatorer och i sin tur frågor kopplade till sig. Vi kallar det för "Läget", och den genomförs två eller tre gånger om året. Resultaten sammanställs automatiskt i ett analysverktyg som återkopplas till processledaren.

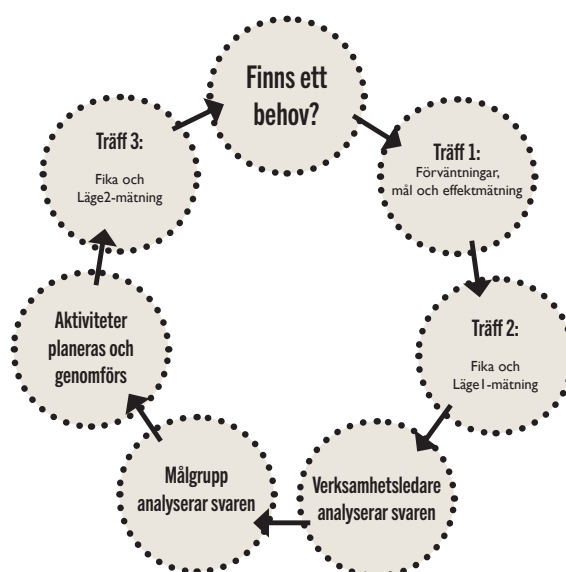

Genom att kombinera både kvalitativa och kvantitativa data hoppas vi kunna få ännu bättre förståelse av vår effekt och hur vi kan utveckla våra verksamheter. Arbetet med Mina Svar på Bäckby påbörjades 2021.

Det här kan Mina Svar åstadkomma:

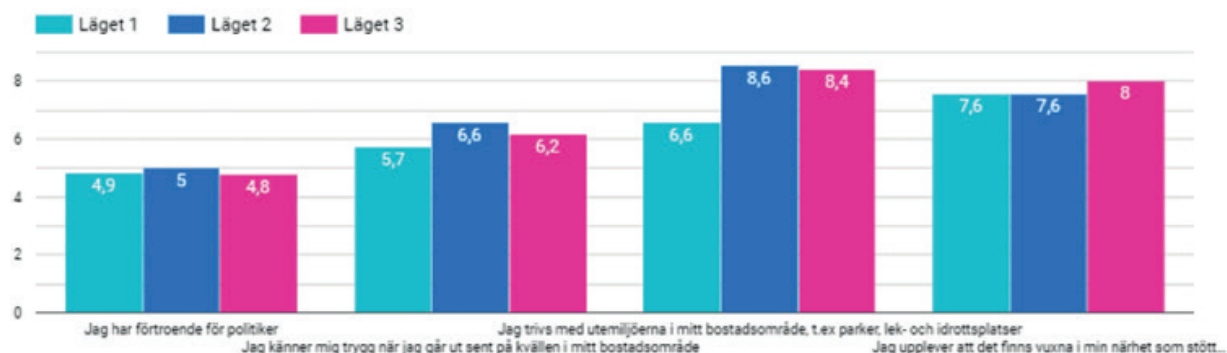
- En bättre mätning och analys av insatsernas effekt för barn och unga
- En ökad möjlighet att genomföra "rätt" insatser
- En ökad möjlighet till effektiva sociala investeringar

I arbetet med Mina Svar är återkoppling med målgruppen central. Det är där målgrupp och ledare tillsammans tar fram verksamhetens innehåll och fokus. På Bäckby ser processen ut så här;

Resultat:

Case 1: Fritidsgården – Stärka trygga platser i stadsdelen Bäckby

Jag har förtroende för politiker

Ungdomar kände i början, vid Läget 1, att politikerna var långsamma med att visa resultat. För att snabba på saker skapades en fond där de kunde söka pengar för egna projekt. Detta hjälpte till att minska avståndet till beslutsfattarna.

I Läget 2 såg ungdomarna resultat av sina projekt, vilket gav dem känslan av att deras röster hördes. Men, i Läget 3, även om mätningen visade en minskning, insåg de att deras förståelse och medvetenhet hade vuxit. Det visade hur viktigt det är att prata med och lyssna på ungdomarna för att verkligen förstå deras perspektiv för att tolka datan.

Jag känner mig trygg när jag är ute sent på kvällen i mitt bostadsområde

Ungdomarna identifierade trygga och otrygga platser i Bäckby. Genom att arrangera välbesökta sportevenemang demonstrerades fritidsgårdens roll som en trygg plats, vilket stärkte områdets sammanhållning och trygghet. Denna insikt och de positiva aktiviteterna ökade deras känsla av trygghet från Läget 1 till Läget 3.

Jag upplever att det finns vuxna som stöttar mig

Diskussioner vid Läget 1 belyste ungdomarnas önskan om mer stöd och utmaningar från vuxna. Deras upplevelse var att vuxnas förtroende för dem ökade deras självförtroende. Detta bar de med sig i andra delar av livet. Denna positiva trend syntes vid Läget 3, vilket visar på vikten av vuxnas stöd och förtroende i ungdomars utveckling.

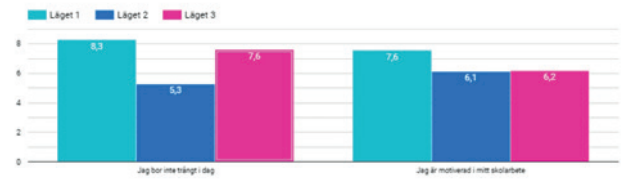

Case 2: Fritidsgården unga ledare – studiero

Jag bor inte trångt idag och jag är motiverad i skolan

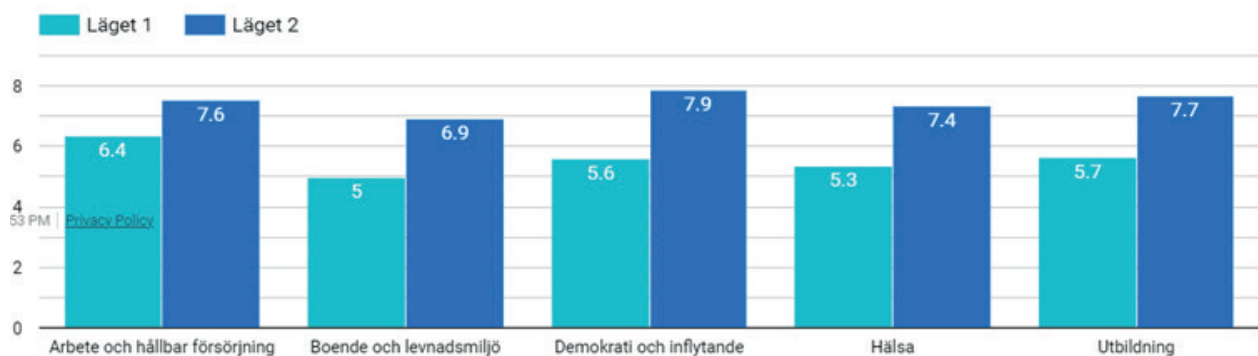
I Läget 1 upplevde inte ungdomarna trångboddhet som ett hinder och upplevde att de hanterade skolan väl. Mellan Läget 1 och 2 började de på gymnasiet och studiebehovet ökade. Ledarna misstolkade detta initialt som en efterfrågan på läxhjälp. Det verkliga behovet var dock ett eget utrymme för studiero.

Ungdomarna tog initiativ och kontaktade biblioteket i syfte att få använda en tom lokal som studieplats - en lösning som ledde till förbättringarna som syns i Läget 3.

Processen understryker vikten av att lyssna på ungdomarnas egna röster för att identifiera och uppfylla deras faktiska behov.

Case 3: Mamma United

Generell förflyttning

Från Läget 1 till Läget 2 växte deltagarnas egenmakt. Initialt mätte de dåligt, hade låg tilltro till myndigheter, och tvivlade på möjligheterna till arbete, utveckla sin hälsa och ha inflytande över sina och barnens liv.

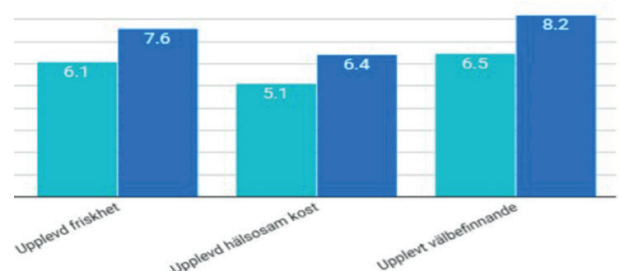
Jag försökte gå ner i vikt och åt därför bara mat en gång om dagen. [...] Tack och lov att jag fick bra information om hur man ska träna och äta rätt kost. Jag har mer energi nu och orkar vara med mina barn

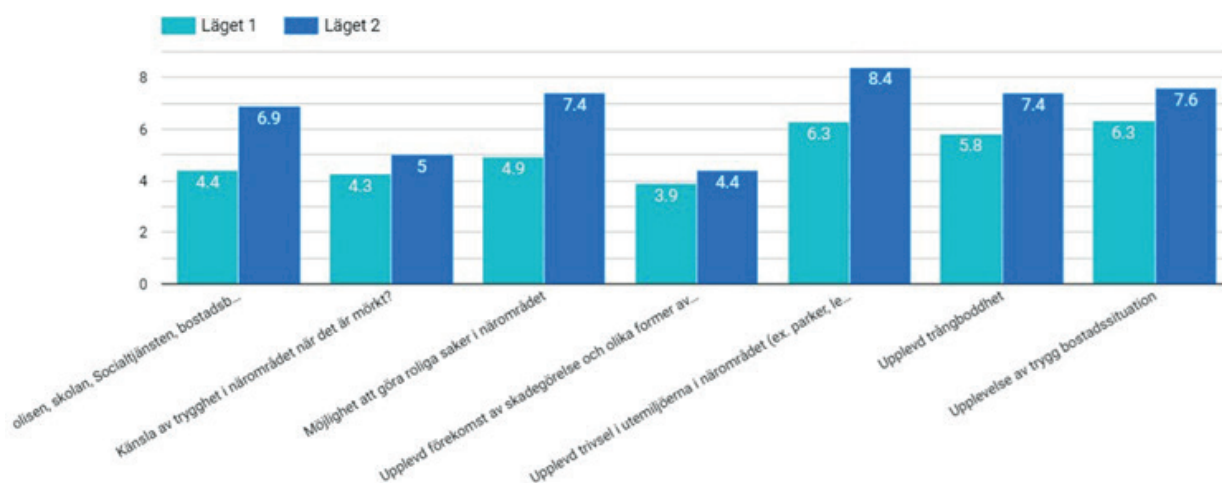
Deltagare - Mamma United

Upplevt välbefinnande

Mammorna har lärt sig mer om hälsa och hur de kan förbättra den vilket lett till livsstilsförändringar.

Genom diskussioner fann de en trygg plats för att uttrycka behov och stärka delaktigheten i sina lösningar, vilket ökade deras självkänsla och förmåga att positivt påverka sina liv.

Förtroende för samhällstjänster

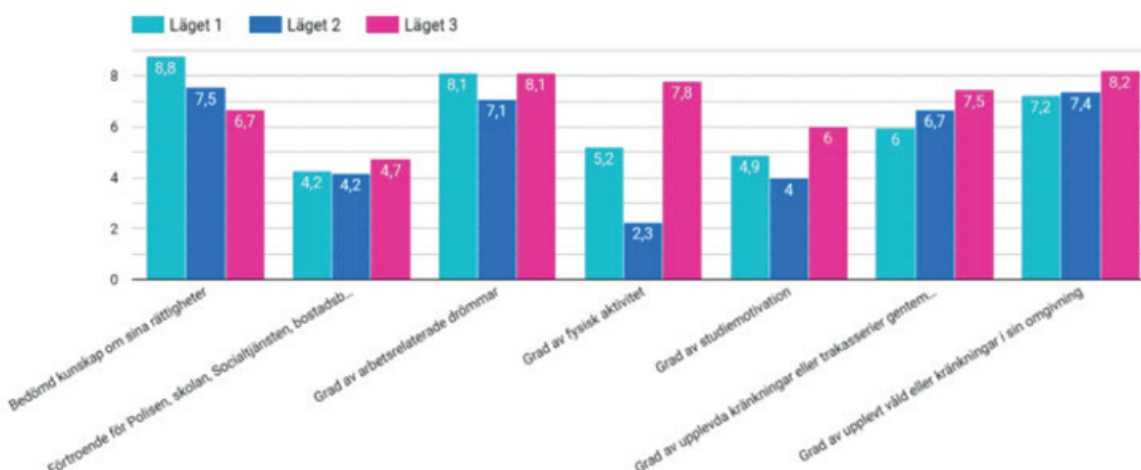
Utbildningen stärkte mammornas förtroende för myndigheter, som socialtjänsten och polis. Från början hade de lågt förtroende, vilket ofta baserades på rykten. Möten med myndighetspersonal och ökad kunskap förändrade detta.

Dessutom känner mammorna nu större trivsel och trygghet i sina bostadsområden. De ser sitt område med nya ögon och känner sig som aktiva deltagare i sina samhällen, redo att bidra till ett tryggare område för alla.

Mamma United hjälpte mig att förstå hur socialtjänsten och polisen arbetar, vilket gjorde mig tryggare

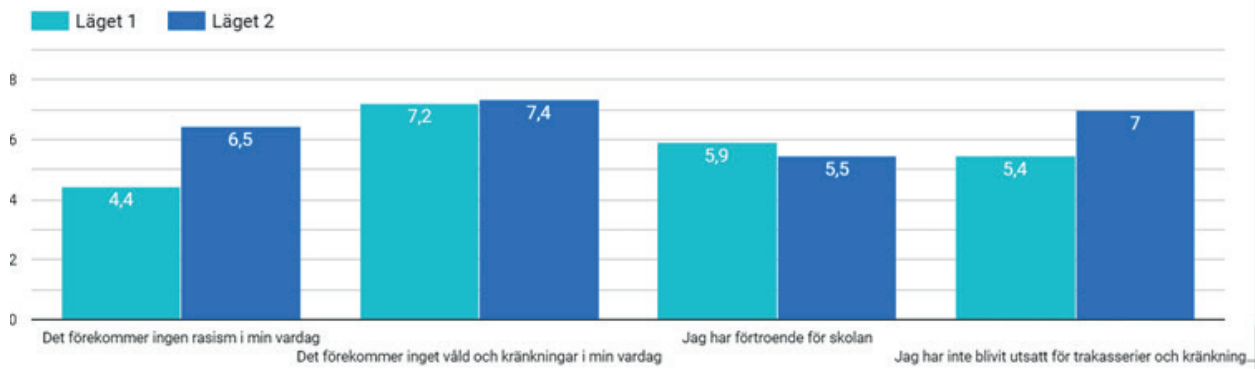
Deltagare - Mamma United

Case 4: Tjejforum - Välbefinnande genom fysisk aktivitet

På Bäckby har Tjejforum vuxit till att bli en kraftfull plattform för personlig utveckling, där tjejer veckovis samlas i sitt forum. Fem månader in i forumet valde gruppen en unik lösning då de upplevde att deras hälsa var dålig.

De anmälde sig till en gratis träningsmånad på gymmet och träffades och tränade där fyra gånger i veckan. Detta blev en vändpunkt som förbättrade deras välbefinnande.

Grad av arbetsrelaterade drömmar

I Läget 1 kände tjejerna att deras självförtroende var starkt, och gratisträningen på gymmet stärkte deras känsla av att de "kan". Vid Läget 2 hade dock denna känsla minskat, främst för att träningen hade pausats då gratismånaden på gymmet var över.

Till Läget 3 hade tjejerna kommit fram till att fysisk aktivitet boostar deras välmående och självkänsla. Med hög självkänsla vågar de inte bara drömma stort, utan också tro på att de kan göra sina drömmar till verklighet.

Grad av fysisk aktivitet

Tjejernas liv förbättrades markant genom fysisk aktivitet, vilket väckte en känsla av framgång. Efter träningsperiodens slut insåg de betydelsen av aktivitet för både psykisk och fysisk hälsa samt motivation.

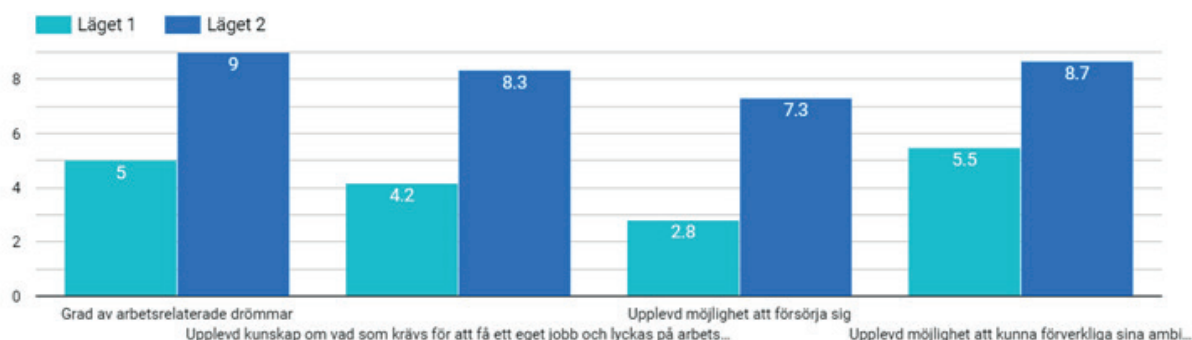
Motiverade av dessa insikter tog arbetsgruppen ett beslut om att finansiera gymkort för tjejerna under ett år och dessutom anordna en ledarskapsutbildning. Detta är ett lysande exempel på kraften i sektorsövergripande partnerskap.

Denna erfarenhet inspirerade tjejerna att initiera "Brunch och träning" - ett framgångsrikt projekt som ledde till skapandet av "Öppna Aktiviteter" för Bäckbybor, och visar på hur initiativ från gräsrotsnivå kan frodas med rätt stöd.

De mäter nu sin och deltagarnas framsteg med tjänsten Mina svar och har utökat sitt engagemang genom att starta nya Tjejforum för yngre tjejer, och sprider inspiration och kunskap.

Case 5: Ungas Vägar – skraddarsytt arbetsmarknadsprogram

"Ungas vägar" erbjuder ett beprövat program som stärker deltagarnas individuella styrkor och bygger långsiktiga nätverk. Programmet är personligt utformat och deltagarna är med utan ekonomiska incitament. På grund av pandemin är datainsamlingen ännu inte komplett. Utvärderingen genomförs vid tre punkter: Läget 1 vid start, Läget 2 efter 3-4 månader, och Läget 3 efter 8-12 månader, med tecken på positiv förändring.

Upplevd kunskap om vad som krävs för att få ett eget jobb och lyckas på arbetsmarknaden

Initialt var kunskapen om jobbsökande låg. Deltagarna diskuterade fördelarna med att ha en mentor. De fick möjligheten att följa med en mentor på jobbet, lära sig om arbetsuppgifter, nätverka och samla på sig värdefull erfarenhet. Kontinuerlig uppföljning och stöd från coacher och mentorer erbjöds under perioden.

Grad av arbetsrelaterade drömmar

Deltagare i "Ungas Vägar" visar ökad tilltro till sina arbetsrelaterade drömmar och självkänsla. De har mött anställda från Mimer och IKEA, som berättat om sina karriärer - vilket inspirerat deltagarna. Denna kontakt har skapat starka band, utvidgat deras perspektiv och ökat självinsikten.

Jag har fått en inblick i många saker och förstår hur ett företag fungerar, t ex hur många olika roller det finns och jag har lärt känna mig själv bättre.

Deltagare - Ungas Vägar

Tack för att ni är så öppna och ärliga, och att jag fått fundera högt över vem jag är!
Det hade jag aldrig gjort förut

Deltagare - Ungas Vägar

Upplevd möjlighet att kunna förverkliga sina ambitioner på arbetsmarknaden

I Läget 1 kände deltagarna sig begränsade i vad de trodde var möjligt arbetsmässigt. Genom att introducera dem för inspirerande möten och aktiviteter, inklusive föreläsningar och nätverksträffar med olika aktörer, ökade deras tro på sin egen utvecklingspotential. "Jag har fått många nya tankar och idéer om vad jag skulle kunna jobba med", delar en deltagare från Ungas Vägar.

Insikter:

Under början av 2024 har konsultbolaget Veta Advisor AB på uppdrag av styrgruppen utvärderat Collective Impact (CI).

Det som beskrivs som en avgörande framgångsfaktor är det starka nätverket och samverkan mellan olika organisationer, vilket har lett till bättre koordinering av resurser och insatser.

Det viktigaste syftet med utvärderingen av samverkansmodellen Collective Impact har varit att sammativt pröva antagandena om mervärdena som modellen syftar till och särskilt skapa ett lärande kring samverkansprocesserna där partnerskapet är i fokus.

Några slutsatser från deras rapport:

- Förmåga till snabba och relevanta lösningar, vilket förstärks av det starka lokala teamarbetet där de unga i Bäckby är en central del av processen.
- Samverkan mellan organisationer präglas av delade värderingar som respekt och lyhördhet, vilket är fundamentalt för framgång och har lett till nya idéer för att stödja ungdomarna.
- Central roll i att samordna och förfinna aktiviteter, vilket har gjort behovsanalys och möten mer effektiva och riktade.
- Implementation av CI:s lärande har varit begränsad, vilket påverkar möjligheterna till en hållbar och större systemförändring.
- Finansiering och hur man kan säkra långsiktigt ekonomiskt stöd för att fortsätta och utveckla arbetet är en utmaning.
- Kommunikation och förståelse av vad CI innebär är en annan utmaning, både inom de deltagande organisationerna och externt, vilket påverkar engagemanget och deltagandet.

Som en övergripande ansats har Veta Advisor valt att sätta arbetet med Collective Impact i ett sorts spann som påvisar utmaningar, men även möjligheter, med modellen och framtida arbete. De skriver, utifrån forskning, att arbetet spänner mellan temporär och permanent organisering, när det gäller samverkan i Bäckby.

Under rubriken Relationell koordinering ges det fokus som arbetet i Bäckby behöver stärka över tid, nämligen deras relationella förmåga. Veta Advisor menar att denna är grunden för samverkan och bättre effektivitet. Här nämner rapporten tre områden för arbetet:

• Samverkansstrukturer

Collective Impact har framgångsrikt skapat en plattform som klarar att arbeta målgrupps- och behovsanpassat. Lösningar hittas i en behovsdriven process. Men ett sådant arbete är svårt att förankra i befintliga organisationsstrukturer.

• Målgruppsinvolvering

En stark sida hos Collective Impact är förmågan att engagera målgruppen i utformningen av aktiviteter. Men arbetssättet behöver införlivas i de aktörer som varit eller kommer vara en del framåt.

• Kunskapsöverföring och Lärande

Collective Impact har potential att bli en inkubator för innovation, men över tid kräver det effektiva metoder för kunskapsöverföring och lärande mellan temporära och permanenta strukturer.

Vägen framåt

Collective Impact ger insikter som rätt förvaltade kan ge konkreta utfall. Tillsammans kan vi bidra till positiva förflyttningar hos invånare och sammanhang. Helheten kommer, när den graderas och fastställs, att kunna ge effekt på både individ- och samhällsnivå.

Man kan säga att Collective Impact hanterar den faciliterande processledningen för att uppnå relationell koordinering i ekosystemet. Ett arbete som kräver resurser.

Collective Impact kan bli en modell för att operativt styra ett ekosystem och hålla rätt kurs via relationer, utan att detaljstyra eller sätta individuella agendor.

Collective Impact kan bli en modell för att operativt styra ett ekosystem och hålla rätt kurs via relationer, utan att detaljstyra eller sätta individuella agendor

Vill du veta mer?

Kontakta Marie Dahlgren på Rädda Barnen
+46 (0)709 51 68 11 | marie.dahlgren@rb.se

VÄSTERÅS STAD

mimer

Rädda Barnen